

Raadsvoorstel

Waalre, 4 mei 2021

Vergaderdatum	: 1 juni 2021
Voorstelnummer	: 2021-35
Zaaknummer	: 177044
Portefeuillehouder :	: Wethouder M. Pieters
Naam opsteller	: Pascal Beaujean/Albert Burggraaff
Naam voorstel	: Voorstel tot het vaststellen van zienswijzen concept Regionale Energiestrategie (RES) 1.0.
Grondslag raadsbesluit	: Toelichting: In het Klimaatakkoord van Parijs, het Regeerakkoord, het Interbestuurlijk Programma en het 'Voorstel tot hoofdlijnen van het Klimaatakkoord' is afgesproken dat de decentrale overheden vanaf het najaar 2018 in 30 regio's samen werken aan een Regionale Energiestrategie (RES).

Voorgesteld besluit:

1. Kennis te nemen van de concept Regionale Energiestrategie (RES) 1.0.
2. De zienswijzen van uw gemeenteraad op de concept Regionale Energiestrategie (RES) 1.0 vast te stellen en dit kenbaar te maken aan de regionale stuurgroep RES.

Onderwerp

Vaststellen zienswijzen concept RES 1.0

Voorstel

1. Kennis te nemen van de concept Regionale Energiestrategie (RES) 1.0.
2. De zienswijzen van uw gemeenteraad op de concept Regionale Energiestrategie (RES) 1.0 vast te stellen en dit kenbaar te maken aan de regionale stuurgroep RES.

Inleiding

Medio vorig jaar heeft het college na consultatie met uw raad (d.d. 16 juni 2020) de concept Regionale Energiestrategie (RES) vastgesteld. Dit was een eerste belangrijke stap in een gezamenlijk proces om te komen tot een regionale strategie over de besparing van energie, de warmtetransitie in de gebouwde omgeving en de opwekking van duurzame elektriciteit.

Tijdens de raadsinformatiebijeenkomst d.d. 9 februari 2021 bent u geïnformeerd over de op dat moment laatste stand van zaken aangaande de RES. Het college heeft u toen een beeld geschetst van het proces, de gemaakte keuzes voor het opstellen van de RES en het vervolg, waaronder het besluitvormingstraject. Belangrijkste onderdeel van de concept RES is het bod om 2 TWh energie duurzaam op te wekken in de regio MRE. We hanteren hierbij de zonneladder.

Inmiddels is de concept RES 1.0 gereed. Deze RES 1.0 gaat verder waar de concept-RES ophoudt. Het regionale Portefeuillehoudersoverleg Energietransitie heeft ervoor gekozen de gemeenteraden dit voorjaar een reactie te vragen op een concept RES 1.0 en nog niet een RES 1.0 te laten vaststellen. Op deze manier kunnen deze reacties mee worden genomen voor voltooiing van de RES 1.0. Vaststelling van de RES 1.0 is in alle gemeenteraden voorzien eind 2021. In de termijnagenda van uw gemeenteraad is besluitvorming voorzien op 30 november 2021.

Om een zorgvuldige analyse van zoekgebieden voor grootschalige opwek van duurzame elektriciteit te kunnen maken, voeren we een uitgebreid milieueffecten-onderzoek uit., een planMER. Hiermee maken we een verdiepingsslag op de eerste analyses in de concept-RES, die in de zomer van 2020 in alle raden is besproken. Parallel aan de voorliggende procedure voor de zienswijze op de concept RES 1.0, wordt vanaf 3 mei 2021 de planMER voor inspraak ter inzage gelegd. Voorliggend raadsvoorstel gaat niet over deze inspraakprocedure van de planMER. De provincie Noord-Brabant coördineert de PlanMER-procedure en inwoners en bedrijven kunnen daar een reactie geven op de planMER.

Beoogd resultaat

Via voorliggend raadsvoorstel legt het college u de gevraagde (concept) zienswijze op de verschillende onderdelen van de concept RES 1.0 voor. Omwille van de ordening van alle zienswijzereacties heeft de Stuurgroep RES een uniform format opgesteld. Wij hebben dit format toegepast.

De zienswijze van uw gemeenteraad zal worden ingebracht bij de regionale Stuurgroep RES. De Stuurgroep RES deelt de concept RES 1.0 uiterlijk 1 juli 2021 met het Rijk. De reacties van de gemeenteraden worden toegevoegd in een bijlage. Deze reacties worden

betrokken in het uitwerken en afronden van de RES 1.0, waarin onder andere een verdere afweging en selectie van zoekgebieden wordt opgenomen.

Argumenten

2.1 Via de zienswijzereactie geeft de gemeente Waalre op de verschillende onderdelen van de RES de Waalrese standpunten, denkrichtingen, prioriteiten en belangen aan.

Het voorgenoemde format geeft de verschillende onderdelen van de concept RES 1.0 weer, waarop uw reactie wordt gevraagd. Daar waar wij van oordeel zijn dat het format de kern van het betreffende hoofdstuk onvoldoende raakt hebben we de ruimte genomen om onderdelen toe te voegen of uit te breiden.

De conceptzienswijze reactie is als bijlage 2 bij dit raadsvoorstel gevoegd. De belangrijkste elementen van uw reactie zijn als volgt samen te vatten:

Regionaal samenwerken passend bij de maat en schaal van Waalre

De opgave voor de RES is groot en het antwoord daarop kunnen we alleen samen met de andere MRE gemeenten kunnen geven. De regionale samenwerking die hiervoor nodig is, vraagt om een helder gezamenlijk doel dat ons bindt. De concept RES 1.0 is daar duidelijk over. De realisatie daarvan verlangt openheid van alle partners over de lokale belangen. Voor ons is het uitgangspunt dat wij ons aandeel willen nemen passend bij de schaal en maat van Waalre. Ons belang is dat onze bijdrage vanuit landschappelijk en financieel oogpunt passend is, maar ook dat we het organisatorisch aankunnen en voldoende kennis en capaciteit in huis hebben.

Informatie/beeldvorming, communicatie en lokaal eigenaarschap

Het is erg belangrijk dat alle belanghebbenden op een goede en transparante manier betrokken worden bij de totstandkoming van de RES. Er zijn meer inspanningen nodig om onze inwoners op een transparante en zorgvuldige wijze te informeren en te betrekken bij de keuzes die we moeten maken om het doel van de RES te realiseren.

Communicatie over lokale beleidskeuzes en uitvoeringsmaatregelen vinden wij primair een lokale verantwoordelijkheid. De lokale beeldvorming is echter sterk afhankelijk van de beeldvorming over de RES op regionaal en nationaal niveau. Een goede en betrouwbare informatievoorziening en regie is nodig. Op die manier komen lokale overheden in positie om de dialoog met inwoners en bedrijven op een zorgvuldige manier te voeren.

De eis van minimaal 50% lokaal eigenaarschap is voor ons essentieel voor het lokale draagvlak en de acceptatie. Wij hebben daarom in lijn met het voorgestelde model ook al beleid vastgesteld om dit te garanderen.

Betaalbaar en haalbaar

Een belangrijke voorwaarde voor het slagen van de RES is dat de uitvoering er van betaalbaar en haalbaar is. Dit wordt in de RES weliswaar geadresseerd maar dat zal steviger verankerd moet worden. Wanneer dit niet of onvoldoende gebeurt, zal een succesvolle energietransitie niet van de grond komen. Daarom zijn de genoemde elementen onder 'Aanbevelingen aan de het Rijk' (hoofdstuk 5 concept RES 1.0) zo belangrijk.

Innovatie

Wij realiseren ons dat met de huidige stand van de techniek we de gestelde doelen niet

gaan realiseren. Innovatie en het inzetten van nieuwe technologie is hard nodig. Ontwikkeling van nieuwe systemen voor de lokale en regionale opslag van duurzaam opgewekte energie verdienen de hoogste prioriteit. Dit geldt evenzeer voor de verdere ontwikkeling van slimme netwerkwerken voor de stroomvoorziening. Samenwerking binnen Brainport biedt een uitstekende mogelijkheid om bij te dragen aan deze noodzakelijke innovaties.

Onvoldoende beschikbare menskracht

Kijkend naar de grote ambities in de concept RES 1.0 is de arbeidsmarkt een groot knelpunt. Er zijn veel te weinig vakmensen beschikbaar om de ambities waar te maken. Het risico is groot dat de uitvoering onvoldoende van de grond komt en dat we de economische kansen die de energietransitie biedt laten liggen. In de concept RES 1.0 is nog onvoldoende duidelijk hoe we zorgen voor menskracht die de transitie daadwerkelijk gaan uitvoeren en de economische kansen gaan benutten.

Focus op energie besparen

Energiebesparing is een essentieel onderdeel van de RES. Wat je niet verbruikt hoeft je ook niet op te wekken. Verwarming van onze huizen vraagt veel energie. Waalre behoort tot de gemeenten in Nederland met het hoogste gasverbruik per huishouden. We beschikken over enkele alternatieve warmtebronnen, maar die zijn veelal van lage temperatuur. Stoppen met aardgas betekent dat vergaande isolatie van de bestaande bouwvoorraad onomkoopbaar en dringend noodzakelijk is.

Zoekgebieden grootschalige opwek

Voor grootschalige opwek zien wij de RES-opgave als een gezamenlijke opgave, waarbij elke gemeente bijdraagt. Waalre wil daar ook aan bijdragen, binnen de mogelijkheden die wij hebben.

Voor wat betreft zoekgebied 13 liggen de kansen voor zonne-energie vooral langs de snelweg. Ruimte voor zonnevelden is beperkt aan Waalrese kant, omdat een groot deel wordt omgevormd naar natuur.

De mogelijkheid van windenergie in zoekgebied 13 heeft qua landschappelijke inpassing potentie, vanwege de reeds aanwezige snelweg, kunstwerken en hoogspanningsmasten. Anderzijds blijkt uit de planMER dat relatief veel woningen binnen 1 km van de locatie staan, waardoor deze locatie minder geschikt kan zijn.

Windenergie in zoekgebied 13 mag nooit een belemmering zijn voor onze voorgenomen woningbouwontwikkelingen. In ieder geval vraagt dit intensieve betrokkenheid van omwonenden bij de nog te maken keuzes in de uitvoeringsfase. Dit in de wetenschap dat de keuzemogelijkheden voor de inrichting beperkt zijn door de kleine omvang en de specifiek kenmerken van dit gebied.

Voor wat betreft zoekgebied 19 is in Waalre alleen ruimte voor zonnevelden. Wanneer dat goed wordt ingepast in de omgeving, ontwikkeld wordt door en met de omgeving en waarbij de (financiële) opbrengsten in het gebied blijven. Daarnaast kan het alleen maar wanneer de zonnepanelen tijdelijk worden neergezet, natuurontwikkeling expliciet in het ontwerp wordt meegenomen (ruimte tussen de rijen panelen, waardoor nieuwe natuur zich alvast kan ontwikkelen) en het gebied nadien wordt getransformeerd naar natuur. Vooralsnog zien wij dat de ontwikkeling van zonnevelden in dit gebied bespreekbaar is, maar dat op dit moment het draagvlak daarvoor nog beperkt is.

Koude/warmte opslag

De huidige regelgeving vanwege het drinkwaterbeschermingsgebied (boringsvrije zone) beperkt ons erg om de ondiepe ondergrond te gebruiken als warmte/koude opslag en de

inzet als duurzame warmtebron. In het licht van de energie transitie is dit beleidsregime te rigide om een duurzame warmtevoorziening in Waalre goed voor elkaar te krijgen; het beperkt ons in onze mogelijkheden voor de transitievisie warmte. Deze bovenlokale beperking speelt ook in andere Brabantse gemeenten een rol. Hiervoor is aandacht nodig in de definitieve RES 1.0. door onder meer het gesprek met de provincie Noord-Brabant hierover aan te gaan.

Knelpunten netwerk

De mix grootschalige zon- en windenergie opwek in de concept RES 1.0 is circa 80% / 20%. Vanuit het perspectief van onbalans van het netwerk en kosten voor o.a. netwerkverzwaring/aansluiting is dit verre van een optimale verhouding. Het is beter om een optimalere balans te zoeken tussen zonne-energie en windenergieprojecten. De netwerkbedrijven pleiten hier ook voor.

Kanttekeningen

2.1 In de periode mei-juni 2021 wordt de concept PlanMER ter inzage gelegd. In de concept RES 1.0 enkel de tussentijdse onderzoeksresultaten uit de concept PlanMER verwerkt.

Een belangrijk onderwerp in de RES is grootschalige duurzame opwekking van energie. Daarvoor is halverwege 2020 gestart met een PlanMER-procedure. De planMER kan ons helpen om de zoekgebieden te selecteren voor de grootschalige duurzame opwekking van energie. Uw raad wordt nu gevraagd een reactie te geven op de zoekgebieden, maar u kunt nog niet beschikken over de definitieve planMER. De definitieve planMER komt pas beschikbaar nadat u uw zienswijze hebt gegeven. Voor een zorgvuldige werkwijze is dit niet optimaal. Desalniettemin kan uw gemeenteraad wel al gebruik maken van de onderzoeksresultaten in de concept planMER. De meeste andere RES'en hebben geen planMER onderzoek gedaan en beschikken dus niet over de afgewogen milieueffecten van duurzame opwek.

Kosten en dekking

n.v.t.

Duurzaamheid

De Regionale Energiestrategie met uitvoeringsprogramma draagt bij aan het verduurzamen van de energievoorziening, met focus op de opwek van duurzame elektriciteit, energiebesparing en de warmtetransitie in de gebouwde omgeving.

Burgerparticipatie

De energietransitie is een grote maatschappelijke investering met enorme impact op de levens van onze burgers en op onze leefomgeving. Participatie is vanzelfsprekend een belangrijk thema bij de totstandkoming van de RES. Zonder participatie geen RES. Hoofdstuk 3 van de concept RES 1.0 gaat nadrukkelijk in op participatie.

Onderzoek laat zien dat het draagvlak voor verduurzaming van de energievoorziening in Brabant over het algemeen hoog is. Echter is algemeen draagvlak niet hetzelfde als acceptatie van (lokale) effecten. Bij het creëren van draagvlak is inzicht in wat leeft bij bewoners van groot belang. Het is belangrijk dat we bij de verschillende fasen van beleidsvorming tot projectimplementatie, inclusief keuzes van locaties, inwoners goed meenemen. De afgelopen periode hebben we participatie dan ook op verschillende manieren gerealiseerd, door middel van webinars, werkateliers, internetconsultaties en kennissessies. Ook houden we een actueel overzicht bij met antwoorden op vragen over

de RES via onze website RES MRE. Inwoners hebben de mogelijkheid om onder andere via bijeenkomsten en het planMER-traject reacties te geven en zienswijzen in te dienen.

Er is periodieke afstemming met de Adviesgroep RES met een vertegenwoordiging van regionale stakeholders, zoals ZLTO, BMF, energiecoöperaties, woningcorporaties en een vertegenwoordiging van het bedrijfsleven. De reacties van de Adviesgroep RES met de regionale stakeholders zijn in een bijlage bij de concept RES 1.0 opgenomen.

Inclusieve samenleving

Naast procesparticipatie is het van belang dat er ook sprake is van 'financiële participatie'. We willen dat iedereen voordeel kan hebben van de wind- en zonne-energie die we in onze regio opwekken. In de concept RES 1.0 wordt aangesloten bij het Klimaatakkoord waarin het uitgangspunt is opgenomen om te streven naar 50% lokaal eigendom van de nieuwe zon- en windenergieparken. Lokaal eigenaarschap levert geld op voor de lokale gemeenschap en kan ook leiden tot een grotere betrokkenheid van mensen bij lokale projecten, acceptatie van energieprojecten en grotere gemeenschapszin. In de RES is het streven naar maximale lokale participatie en het maximaal lokaal benutten van de opbrengsten. In dit kader heeft uw gemeenteraad vooruitlopend op de RES reeds in de zomer van 2020 beleidsregels vastgesteld, waarmee maximale participatie in de vorm van lokaal eigenaarschap in zon- en windenergieprojecten wordt geborgd/gestimuleerd. Deze lokale uitwerking past naadloos in het gedachtengoed van de RES en het coöperatief ontwikkelen van grootschalige duurzame energieprojecten in Waalre.

Communicatie

Lokaal

Voor de lokale doorvertaling van de regionale energiestrategie is een strategisch communicatieplan duurzaamheid opgesteld inclusief een communicatiecampagne en slogan "Natuurlijk Waalre - Wij doen duurzaam". Het thema energiestrategie is vanzelfsprekend onderdeel. Begin april 2021 is www.waalre.nl/duurzaamheid online gegaan, een platform waar de gemeente alle informatie rond duurzaamheid bij elkaar brengt. Via social media worden stakeholders (per thema) geïnformeerd en meegenomen op het gebied van duurzaamheid.

Regionaal / landelijk

Om inwoners, volksvertegenwoordigers en stakeholders te informeren over de ontwikkeling en het proces van de RES zijn er afgelopen jaar onlinevragenuurtjes en webinars georganiseerd. Naast algemene informatie zijn specifieke doelgroepen over onderdelen bijgepraat en geconsulteerd, zoals tijdens de bouwstenenateliers over de milieuonderzoeken in het kader van Plan-MER. Om inwoners mee te nemen in de toekomst van de RES is er op 2 december 2020 een talkshow georganiseerd over lokale innovaties die bijdragen aan een duurzame energievoorziening. Eerder zijn alle 21 colleges en gemeenteraden in diverse raadsinformatiebrieven geïnformeerd over de voortgang. Daarnaast hebben raadsleden het afgelopen jaar een of meer (sub)regionale raadsledenbijeenkomsten over de RES kunnen bijwonen. In februari zijn voor inwoners en gemeenteraadsleden vier online inloopavonden georganiseerd over de regionale energiestrategie (Stedelijk Gebied Eindhoven op 11 februari 2021). Medio maart 2021 heeft de MRE/Stuurgroep RES een artikel gepubliceerd over de concept RES 1.0 in het Eindhovens Dagblad.

Kernboodschap

De concept Regionale Energiestrategie 1.0 (RES) van de Metropoolregio Eindhoven is gereed. Deze concept RES 1.0 is een volgende belangrijke stap in een gezamenlijk proces om te komen tot een regionale strategie over de besparing van energie, de warmtetransitie in de gebouwde omgeving en de opwekking van duurzame elektriciteit. De gemeenteraad heeft op 1 juni 2021 zienswijzen op de verschillende onderdelen van de concept Regionale Energiestrategie 1.0 vastgesteld.

Vervolgprocedure en planning

Het college zal uw zienswijze overdragen aan de regionale Stuurgroep RES. De Stuurgroep RES deelt de concept RES 1.0 uiterlijk 1 juli 2021 met het Rijk. De reacties van de gemeenteraden worden toegevoegd in een bijlage.

De concept RES 1.0 is opnieuw een tussenresultaat. In het vervolgtraject – na 1 juli – kan met alle input van de raden en vanuit de PlanMER-procedure gekomen worden tot een verdere selectie in de zoekgebieden voor grootschalige duurzame opwekking van energie. Ook worden scenario's voor de warmtebronnen verder uitgewerkt. Daarnaast wordt in samenwerking met de betreffende stakeholders verder gewerkt aan besparingsmodules per doelgroep. Denk bijvoorbeeld aan het gezamenlijk afspreken van 'green deals' met bedrijven. Ook wordt in kaart gebracht hoe de uitvoering van de verschillende taken op (meer) efficiënte wijze georganiseerd kan worden.

Met alle beschikbare informatie en input wordt de RES 1.0 voltooid en wordt in december aan uw raad ter besluitvorming aangeboden in samenhang met de omgevingsvisie.

Bijlagen onderdeel van het voorstel

1. Concept RES 1.0 met bijlagen: via de website.energieregionre.nl¹.
2. Concept zienswijzereactie

Bijlagen ter informatie

Dit raadsvoorstel bevat alle relevante informatie. Er zitten geen informatieve bijlagen bij dit raadsvoorstel.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN WAALRE,

de gemeentesecretaris,

de waarnemend burgemeester,

mr. drs. R.L. Franken

dr. A.J.W. Boelhouwer

¹ De planMER is één van de bijlagen bij de concept RES 1.0 en is via onze website (bovenstaande link) te downloaden. Eind april is de definitieve versie van de planMER die ter inspraak wordt gelegd beschikbaar en wordt de voorlopige versie die nu op de website staat vervangen door de laatste versie.